QK
289
.B43

Bergstrand
Anteckningar
om Åland.

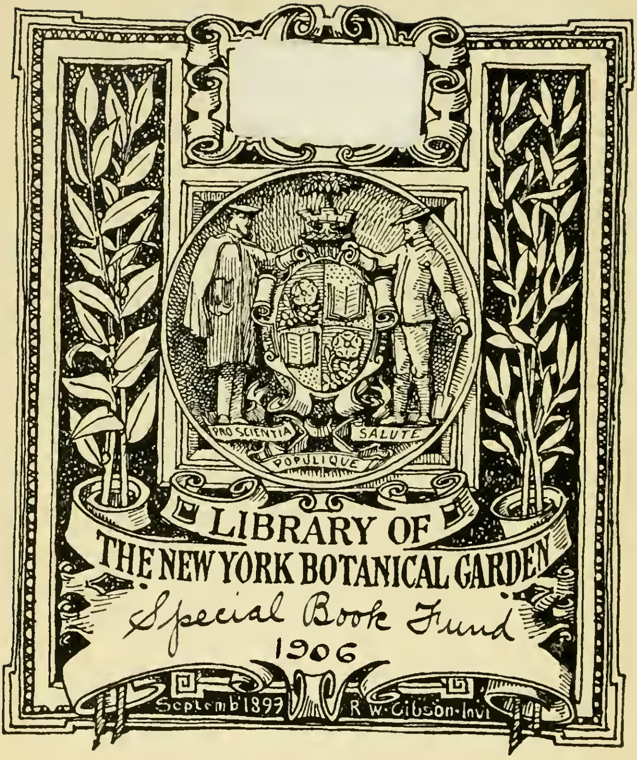
PRO SCIENTIA
SALUTE
POPULIQUE
LIBRARY OF
THE NEW YORK BOTANICAL GARDEN
Special Book Fund
1906
Septemb'1897
R W Gibson Invt

NATURALHISTORISKA ANTECKNINGAR

OM

ÅLAND,

AF

C. E. BERGSTRAND.

LIBRARY
NEW YORK
BOTANICAL
GARDEN.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS JOH. BECKMAN, 1851.

QK289
.B43

LIBRARY
NEW YORK
BOTANICAL
GARDEN.

Man har länge uraktlåtit att taga någon närmare kännedom om den Åländska ögruppen; få botanister eller naturkännare hafva besökt densamma, och få äro de uppgifter, man derom erhållit. Åland har derföre länge legat i mörker, ej blott för Sverige, utan äfven för sjelfva Finland; man har ansett denna ösamling blott såsom kala och ofruktbara klippor i hafvet, ej värda den ringaste uppmärksamhet eller undersökning. Man har till och med i Finland betraktat Åland med afsky, och mången har i sin okunnighet om rätta förhållandet ansett det snart sagdt som ett straff, att öfverflytta från fasta landet till denna, såsom de förmenade, nästan obebodda och vilda skärgård, utestängd från allt umgänge med den öfriga verlden. Detta är dock ett stort misstag. Jag tror säkerligen att ingen återvändt, utan att hafva funnit detta misstag, utan att hafva fattat helt andra föreställningar och fått en helt annan erfarenhet om såväl Ålands utseende, som dess öfriga förhållanden. Sålunda har man småningom fått andra tankar om beskaffenheten af detta land, och vetenskapsmännen i Finland hafva slutligen börjat vända sin uppmärksamhet på detsamma. — För några få år sedan utskickade Sällskapet »*Pro fauna et flora fennica*» flera yngre naturforskare, i afsigt att taga kännedom om ögruppens Flora och Fauna, men några officiela underrättelser om resultatet af denna excursion hafva icke blifvit lemnade. Föröfrigt hafva Chirurg. Mag. Hr J. M. af Tengström och Studeranden Hr Skogman jemte några få andra en tid varit sysselsatta med undersökningen af Ålands vegetation, men resultatet deraf är mig ännu föga kändt.

Den vidsträckta Åländska skärgården ligger utbredd mellan 59°47′ och 60°32′ nordl. b. samt mellan 36°57′ och 39° l. från Ferrö. Arealen är 11 qv. mil och ut-

JUN 11 1906

göres af omkring 80 bebodda öar jemte en otalig mängd klippor och skär eller mindre, obebodda holmar. Den största ön bär namn af *Fasta Åland*, hyser ungefär $^2/_3$ af folkmängden, eger en utsträckning af $5^3/_4$ mil från norr till söder samt 3 mil från vester till öster och är på mångfalldigt sätt genomskuren af djupt inträngande vikar och sund. Närmast Fasta Åland i vester ligger *Eckerö*, likaledes en betydlig ö, hvilken jemte *Signilskär* sålunda ligger Svenska kusten närmast. Nära Fasta Åland i söder ligger *Lumparland* samt i öster *Wårdö*. Tillsammans med dessa tre öar utgöres Fasta Åland af följande församlingar: *Hammarland* med *Eckerö* kapell i vester, *Finström* med *Getha* kapell i norr, *Saltvik* i nordost, *Sund* med *Wårdö* kapell i öster samt *Jomala* och *Lemland* med *Lumparlands* kapell i söder. Till Åland höra dessutom *Fögle* med *Sottunga* och *Kökars* kapeller samt *Kumlinge* med *Brändö* kapell. Dessa tvenne sistnämnda församlingar med sina kapeller bestå af en oräknelig mängd smärre öar och skär, vidt utspridda i sydost och öster om Fasta Åland.

Ålands södra och östra skärgård bildas mestadels af endast kala klippor och berg, saknande stundom nästan all vegetation; blott här och der finnas några smärre, likasom tillfälligtvis utströdda holmar, hvars utseende och vegetation bilda ett tvärt afbrott mot de kringliggande klippornas. Längre i öster inuti Finska skärgården blifva öarne deremot växtrikare och erhålla i allmänhet ett behagligare och skönare utseende. Fasta Åland åter är i allmänhet oändligen vackert; dalar och höga berg omvexla ständigt med hvarandra. De skönaste utsigterna äro vid *Kastelholm*, *Sunds* prestgård samt *Jomala* kyrka m. fl. Derjemte finnas ganska många vackra ställen i Hammarland och Finström, såsom vid *Skarpnåtö* och *Bastö* m. fl., der hela landets vegetation likasom tyckes vara concentrerad och der naturen verkligen tyckes vilja visa sina mästerverk i prakt och skönhet. Några större slätter finnas ingenstädes, utom vid *Haga* kungsgård i Saltviks socken. De högsta bergen ligga föröfrigt i Getha och norra Saltvik, der *Orrdalsklinten* (omkring 600 fot öfver hafvet) anses såsom den högsta punkt på hela

Åland. Betydliga bergsträckor träffas dessutom i södra Jomala och Lemland samt på Eckerö. Berg, dalar och vikar hafva sin hufvudrigtning från norr till söder, endast på några ställen i Sund är deras rigtning motsatt eller från öster till vester. Några egentliga strömmar eller vattendrag finnas deremot alldeles icke; blott en och annan liten obetydlig bäck träffas i Saltvik och södra Finström. Träsk och smärre insjöar finnas i mängd, ehuru ingen af betydenhet.

Ålands bergformation är af en alldeles egen beskaffenhet, olik den både på Svenska och Finska sidan. Hela Åland hvilar nemligen på en grund, bestående af röd, groftärnig granit, af *Linné* kallad *Saxum alandicum* och beskrifves sålunda: »*tota fere Alandia insula pro fundamento agnoscit petram e spato opaco rufo compositam, paucis admodum heterogeneis particulis immixtis.*» I den sydöstra och östra skärgården träffas ock derjemte en mörkgrå, skimmerrådande bergart med hvita quarts-ådror. Kalksten finnes dels uppkastad vid stränderna, dels lös i jorden, men verkligt kalkbrott finnes nästan ingenstädes. Jordmånen är i allmänhet stenbunden, bestående än af lera, än af sand, uppblandad med åtskilliga andra jordarter.

Vegetationen är på de flesta ställen ganska yppig, men mindre rik på mångfalld och arter. Skogarne bestå af tall och gran, hvilka trädslag likväl alldeles saknas på Kökar. Föröfrigt hysa löfskogarne ahl, björk, asp, rönn och hassel, hvilket sistnämnda slägte på Kumlinge förekommer i sådan mängd, att hasselnötter utskeppas och försäljas till andra orter. Frukttäd trifvas sällan, åtminstone icke i södra och sydöstra skärgården, der alla försök i trädgårdsplantering och köksväxters odling varit förgäfves; endast på Fasta Åland har det till en del velat lyckas, emedan växter derstädes inuti landet äro bättre skyddade för stormens förstörelser. På Kökar finnes ej heller något åkerbruk, hvarföre alla s. k. åkerväxter (plantæ agrestes) derstädes saknas. Fiske, skälfångst och boskapsskötsel äro der landtmannens enda näringsyrken. Öfverallt i skärgården, der de vilda hafsstormarne få framfara med ohämmad fart, äro enbuskarne och andra smärre

trädarter helt och hållet förvandlade till krypväxter, d. v. s. i täta mattor utbredda på marken och utefter klippväggarne. Det är emellertid lika vackert som märkligt, att sålunda se åtskilliga större träd, såsom vildapel, hägg, ahl, ja sjelfva eken (t. ex. på *Öfverön* i Fögle socken) böja sig för vinden och utbreda sina grenar, lika grönskande och lefvande löfmattor, på de eljest nakna klipporna, i stället för att höja majestätiskt sina kronor upprätta i luften. I denna skärgård äro följande växter anmärkningsvärda: *Taraxacum officinale* — * *corniculatum* och * *palustre* vid Degerby; *Valerianella olitoria* på Degerön och Kökar; *Asperula odorata* vid Degerby; *Melampyrum cristatum* på Idön; *Utricularia intermedia* på Hamnö; *Cornus suecica* på Kökar; *Sanicula europæa* på Gripön, Idön m. fl.; *Adoxa Moschatellina* på Skråfskär m. fl.; *Ranunculus cassubicus* på Degerön och Gripön; *Actæa spicata* på Idön; *Dentaria bulbifera* på Skråfskär och Gripö; *Isatis tinctoria* på Fingrundet och Gåsskär; *Draba incana β stricta* på Flatskär; *Cochlearia danica* på Kökar m. fl.; *Drosera longifolia* på Hamnö; *Circæa alpina* på Kökar; *Pyrola chlorantha* på Gripö m. fl.; *Daphne Mezereum* vid Degerby, numera utgången; *Orchis sambucina* och *angustifolia*, *Listera ovata* m. fl. på Gripön; *Gymnadenia conopsea* och *Cephalanthera ensifolia* på Idön, der äfven *Convallaria multiflora*, *Scirpus compressus* och *maritimus*, *Trichophorum alpinum* m. fl. förekomma. Här och der på dessa öar anträffas ock *Pyrus Malus*, *Cratægus Oxyacantha* m. fl. samt *Asplenium Trichomanes* och *septentrionale*, *Botrychium Lunaria*, *Ophioglossum vulgatum*, *Lycopodium Selago* m. fl.

Deremot tyckas åtskilliga arter alldeles saknas i södra skärgården, såsom: *Carlina vulgaris*, *Tragopogon pratensis*, *Ajuga pyramidalis*, *Ægopodium Podagraria*, *Ranunculus Lingua*, *Orobus niger*, *Trifolium spadiceum*, *Anthyllis Vulneraria*, *Betula nana* och *Helianthemum vulgare* m. fl. Dessa förekomma först på Fasta Åland omkring fästningen *Skarpans* och i trakten af Kastelholm och Sunds prestgård.

Likasom det märkliga förhållande bland Ålands djur inträffar, att stundom de aldra allmännaste djurarter der-

städes totalt saknas, såsom: tjäder, rapphöns och hjerpar samt ekorrar före 1836, då de genom en tillfällighet infördes och sedermera i landets skogar fortplantade sig; likaså är förhållandet bland växterna. *Hottonia palustris, Lobelia Dortmanna, Orobus tuberosus, Campanula patula, Verbascum nigrum* och *Veronica Anagallis* m. fl. synas verkligen vara bannlysta öfver hela Åland; åtminstone har jag ej, oaktadt ifrigt sökande, kunnat finna något spår till dem. *Campanula patula* förekommer dock närmast utom Åländska ögruppen i *Korpo* och *Nagu*, belägna i närheten af Åbo. Deremot förekomma *Sorbus hybrida, Orobus vernus, Empetrum nigrum, Sedum album, Geranium sanguineum, Angelica sylvestris, Laserpitium latifolium* samt utmed hafsstränderna *Angelica littoralis, Aster Tripolium, Erythræa linariifolia, Plantago maritima, Triglochin maritimum, Silene maritima* m. fl. ganska allmänt öfverallt. *Primula farinosa* är allmän på Åland, men lärer saknas i Fasta Finland. Dessa och otaliga andra afvikelser från det egentliga Finland å ena sidan samt Sverige å den andra, så i botaniskt som zoologiskt och geologiskt hänseende, göra, att Åland i många fall blir värdt all uppmärksamhet samt af stort intresse vid många undersökningar.

Tag bort skärgårdsförsamlingarne Fögle och Kumlinge, så att endast Fasta Åland återstår jemte Eckerö, Lumparland och Wårdö, och drag en linea i rigtning från nordvest till sydost eller från *Ådskär* genom Getha och Finström förbi *Åttböle, Östanåker, Ingby, Önningby, Bengtsböle, Wessingsboda* och ut till *Ådskär* i Fögle fjärden, — så uppstå följande märkvärdiga förhållanden: På östra sidan om denna linea har man således östra delarne af Getha, Finström, Jomala och Lemland samt hela Saltvik, Sund, Wårdö och Lumparland, på den vestra åter de återstående delarne af Getha, Finström, Jomala och Lemland samt hela Hammarland och Eckerö. Hvardera af dessa tvenne hufvuddelar har sin egen jordmån, sitt eget vattensystem och sitt eget floområde. I den östra delen består jordmånen af lera, är mera fruktbärande och särdeles lämplig för åkerbruk; i den vestra deremot består den mestadels af sand, här och der fin-

nes sand- eller kalkmergel blandad med mylla eller mojord, är i allmänhet mera mager och ej så fruktbringande. I det östra vattensystemet är *Lumparn* medelpunkten, hvilken genom åtskilliga sund står i förbindelse med Wargathafjärden och Föglefjärden samt tränger djupt upp i landet medelst Saltviksfjärden. Vattnet är i allmänhet mindre saltaktigt, emedan föreningen med hafvet är mera utestängd genom de vidsträckta yttre skärgårdarne. I det vestra vattensystemet är *Pansarnäsfjärden* medelpunkten, som upptager Bergöfjärden med Postaviken samt Orrfjärden, och står sjelf i förening med Finbofjärden och hafvet. Vattnet vid kusterna har härstädes mera sälta, emedan landet står i omedelbar beröring med Östersjön, Ålands haf och Bottniska viken. I det östra florområdet har vegetationen sitt centrum omkring *Tosarby*, *Kastelholm* och *Sunds kyrka;* i det vestra åter är den concentrerad omkring *Bastö*, *Bolstaholm* och *Skarpnåtö*. Föröfrigt karakteriseras det östra området deraf, att eken förekommer mera sällan och att vikar och berg stundom ega en mera oregelbunden utsträckning; i det vestra deremot äro ekar, almar och lindar temligen allmänna och ofta grupperade i behagliga lundar; träsk, insjöar, hafsvikar och berg hafva der öfverallt den för Åland regelbundna rigtningen från norr till söder. Dessutom äro *Lycopus europæus, Echinospermum Lappula, Ranunculus Lingua, Anemone ranunculoides, Corydalis laxa, Peplis Portula, Fragaria collina, Trifolium agrarium, Betula nana, Allium Scorodoprasum, Lemna trisulca, Eriophorum latifolium, Carex Pseudocyperus, Polystichum Thelypteris* m. fl. egendomliga och karakteristiska växtarter för den östra hufvuddelen, under det *Cuscuta europæa, Cirsium heterophyllum, Libanotis montana, Sorbus scandica* och *hybrido-Aucuparia, Trifolium fragiferum, Andromeda polifolia, Taxus baccata, Chara tomentosa, Salicornia herbacea, Epipactis latifolia, Cornus suecica, Bulliarda aquatica, Saxifraga tridactylites, Hippophaë rhamnoides, Allium ursinum, Selaginella spinulosa* m. fl. äro det för den vestra. Slutligen må ock anmärkas, att Kastelholm och Sund äro de enda ställen, der *kräftor* förekomma inom Åland, således blott inom det östra området, då deremot *Stör* stundom fån-

gas inom det vestra, der ock *Espingen* plägar ibland vara synlig. Ja, hvad än mer är! sjelfva den allmänna befolkningen i dessa begge delar tyckes vara olika till seder, lynnen och karakter, i språk och öfriga förhållanden, så att troligt är, att de ursprungligen härstamma från skilda länder eller landskaper. Alla de här uppräknade omständigheterna äro ingalunda godtyckligt fattade och uppställda, utan äro verkligen i naturen grundade, och det skall i sanning blifva mig ett kärt nöje, att framdeles söka närmare utreda dessa intressanta förhållanden.

En annan märkvärdighet för Åland är äfvenledes den sjuklighet, som röjer sig hos de flesta träd och äfven örter, och hvilken ej kan undgå att observeras vid en noggrann skärskådning af vegetationens och landets egenheter. Den består hos en del träd uti de onaturliga utväxter, som börja visa sig, så snart trädet uppnått en viss ålder; hos andra uti inre röta, hvarvid växten småningom öfverdrages af ett laf-lager, som slutligen betager trädet förmågan att vidare utveckla sig, hvarefter det utdör och bortruttnar. Man har velat söka grunden härtill i den alltför yppiga och öfverdrifna växtligheten hos plantorna såsom unga, och som derföre utöfvar ett skadligt inflytande på de särskilda individerna. Måhända bör orsaken ock sökas i jordmånens egen beskaffenhet eller landets läge och beroende af hafvet på alla sidor. För dessa hypothesers sannolikhet är en närmare undersökning nödvändig, stödd på flerårig observation af sjukdomens beskaffenhet, utveckling och förlopp. Likaledes är den omständigheten anmärkningsvärd, att de flesta växterna utmed hafsstränderna och i synnerhet på klipporna antaga en rödaktig färg, liknande bergens färg i allmänhet.

Åland förtjenar således, oaktadt sin fattigdom på arter, naturforskares uppmärksamhet, icke blott för sin rika och yppiga vegetation och öfriga naturskönheter, utan äfven för sina naturunder och naturfenomen. Hvad naturmärkvärdigheterna beträffar, må blott i förbigående tillåtas mig anföra den beundransvärda *Källskärskannan* i Kökars vestra skärgård, der genom vattnets bearbetande en från berget lösryckt sten erhållit fullkomlig skapnad af ett gammalmodigt kannstop, som har 5 alnar 15 tums höjd och 10

till 13 alnars omkrets, samt med ämne till ett handtag af 1 aln och 4 tums bredd. Formerna ega öfverallt sådan proportion och symmetri, att det hela likasom tyckes vara nyss utgånget ur en verklig konstnärs hand. Dessutom finnas på flera ställen af Åland märkvärdiga grottor, hvilka stundom blifvit föremål för skriftställares poetiska skildringar. Till naturfenomenerna må räknas de hägringar (fata morgana), hvilka ofta visa sig, hvarvid Svenska landet eller andra aflägsna föremål synas närma sig åskådarens ståndpunkt. Föröfrigt är Åland rikt på petrifikater, hvaraf redan omkring 150 särskilda arter blifvit under de tvenne sednaste åren insamlade — en omständighet, som man förut icke ens anat. Historiska minnesmärken finnas allestädes; ruiner och lemningar efter borgar, fästen, begrafningsplatser och kapell m. m. saknas ingalunda, och det är sannolikt, att Åland icke blott under Medeltiden, utan ännu mer under vikingaåldern spelat en vigtig role i Norden.

Jag har här, kanske mer än nödigt varit, utbredt mig i ämnen, som icke höra till egentliga föremålet för denna lilla uppsats, men jag har endast velat flygtigt vidröra dem, för att blott visa, det Åland så i vegetativt som andra afseenden är af stort intresse och bör således betraktas såsom ett värdigt föremål för forskningar och iakttagelser af alla slag.

För att göra växternas geografiska utbredning mera åskådlig, har jag i nedanstående katalog efter hvarje art betecknat växt-lokalerna och de särskilda arternas förekomst genom vissa bokstäfver, ställda näst efter artens namn. Hela Åländska ögruppen har jag nemligen fördelat i fyra växt-regioner eller distrikter, och angifvit dem sålunda:

A betecknar det förut omtalade *vestra* området af Fasta Åland;

B — — — *östra* området deraf;

C — *södra* och *sydöstra skärgården* eller Fögle och Kökar m. fl.;

D — *östra*, egentligen utom Åland liggande skärgården eller Korpo och Nagu m. fl

För att närmare bestämma någon viss del inom dessa fyra distrikter, har jag begagnat de för väderstreckens beteckning allmänt brukliga bokstäfver, såsom: *v*, *n*, *ö*, *s*, *nv*, *so*, *m.* (mellersta) o. s. v. Dessa sättas näst efter bokstafven, som anger distriktet, inom hvilket de sålunda bestämma vissa delar. I händelse någon eljest allmän växt saknas i något visst distrikt eller i någon viss del deraf, så antydes detta genom o, som står näst framför distriktets beteckning.

Lokalerna äro vidare betecknade genom bokstäfver ur det större alfabetet sålunda:

A = växter förekommande bland säd, på åkrar, odlade ställen, vid gårdar och byar m. m. *(Pl. agr.)*.

C = — — på öppna ställen, fält, torra ängsbackar o. s. v. *(Pl. camp.)*.

L = — — i träsk, insjöar, källdrag, diken och på sumpiga ställen *(Pl. lac. et pal.)*.

M = — — i hafsvatten och på saltvattensstränder *(Pl. mar.)*.

N = — — i lundar och på skuggrika ställen m. m. *(Pl. nem.)*.

P = — — på ängar, dikesrenar o. s. v. *(Pl. prat.)*.

R = — — på berg och nakna klippor *(Pl. rup.)*.

S = — — i skogar, beteshagar och på andra skogbeväxta ställen *(Pl. sylv.)*.

Ehuru åtskilliga andra lokalbestämningar kunde uppgifvas, har jag dock ansett mig böra inskränka antalet till dessa åtta, såsom de vigtigaste och mest karakteristiska. Man bör således ej förundra sig deröfver, att jag användt teckningen L för *Bidens tripartita*, *Gnaphalium uliginosum*, *Nuphar luteum*, *Myrica Gale*, *Glyceria fluitans* m. fl., ehuru växtlokalerna för dessa arter stundom tyckas vara vidt åtskilda. Hufvudsaken är nemligen, att blott antyda, det jag funnit alla dessa arter städse växande på sumpiga ställen eller i *sött* vatten, till skillnad från andra växter,

som blifvit träffade i *salt* vatten eller på sumpiga ställen invid hafsstränderna, och för hvilka arter jag begagnat teckningen M. För *Triglochin palustre* m. fl. står teckningen ML, hvilken tillkännager, att växten träffas likaväl på hafsstränderna som uti kärr inuti landet.

För att uttrycka talrikheten af växternas förekomst på de anförda lokalerna hafva följande bokstäfver ur det mindre alfabetet blifvit begagnade:

rr	=	växter	mycket sällsynta;
r	=	—	sällsynta;
pr	=	—	här och der, temligen sällsynta;
p	=	—	här och der, mera strödda;
pf	=	—	här och der, stundom täckande;
f	=	—	allmänna, men strödda;
ff	=	—	ganska allmänna och ofta täckande.

Några exempel, i afsigt att tydliggöra meningen med dessa olika beteckningssätt:

Achillea Ptarmica L. Anv, Dm: Apr.; d. v. s. denna art förekommer i nordvestra delen af Fasta Åland i det vestra distriktet samt i mellersta delen af Korpo (= det östliga florområdet, bestående af skärgården närmare Fasta Finland); på dessa ställen har den sparsamt blifvit funnen på åkrar och bland säd.

Pinus Abies L. oCso: Sff.; d. v. s. Granen saknas i sydöstra delen af den södra skärgården eller på Kökar och närgränsande öar, men träffas eljest allmänt öfver hela Åland, der den uppträder i massa och bildar stora skogar.

Cephalanthera ensifolia Rich. Cso: Nrr.; häraf ser man, att denna växt är ganska sällsynt och har hittills blott blifvit funnen i lundar uti den sydöstra skärgården eller på Kökar.

Jag bör anmärka, att dessa växtgeografiska bestämningar äro grundade på de observationer, som jag *detta* år haft tillfälle att göra. Jag har härigenom velat göra början till en katalog öfver Ålands växter samt dervid utstakat planen för beteckningen af arternas utbredning. En annan gång vid ett annat tillfälle, och då jag hunnit ännu närmare undersöka denna märkvärdiga ögrupp, vill

jag fullständigare skildra vegetationens beskaffenhet, komplettera katalogen och noggrannare begränsa och bestämma de särskilda florområdena o. s. v. Derjemte vill jag ock framställa verkningarne af klimatet samt redogöra för de uppgifter jag samlat rörande ögruppens däggdjur, foglar och fiskar m. m. Jag har äfvenledes antecknat de Finska namnen på de flesta växter och djur, som i detta land förekomma. Detta är för Finland af särskildt intresse, men ej utan värde äfven för Sverige, emedan derigenom åtskilliga tillägg, rättelser och ändringar kunna göras i afseende å de Finska namn, som finnas upptagna i »Svensk Botanik», och hvilka på den tiden begagnades af det Finska folket, men i sednare tider undergått åtskilliga förändringar. De namn jag antecknat äro mig bekantgjorde af Finska lärde, hvilka under det sednaste året samlat dem ur folkets egen mun och sökt rädda dem från att falla i glömska. Det är en känd sak, att folket i allmänhet ej gör sig så noga reda för de särskilda arterna, utan sammanfattar alla till ett slägte hörande species ofta under en enda benämning, hvilken merändels är olik i olika provinser. Ja, närgränsande och liknande slägten benämnas stundom med samma namn. Emellertid är det rätt märkvärdigt att se, huru Finska bonden förstått urskilja de särskilda arterna och gifvit hvardera sina egna namn; han tyckes stundom med nästan vetenskaplig blick vetat skilja och benämna de mest förvandta slägtarter. Sjelfva växtnamnens egentliga betydelse röjer ofta en sinnrik naturuppfattning och en iakttagelseförmåga, som kanske ej återfinnes hos något annat folk. Såväl denna omständighet, som ock Finska språkets märkvärdighet i att bilda ord, passande för att uttrycka de finaste nyanceringar af den inre tanken, böra uppmuntra äfven oss att, så vidt för oss möjligt är, lära känna dess natur och dess märkliga förmåga att gifva betydelsefulla namn åt naturens alster. Tid och utrymme tillåta mig likväl ej, att ännu offentliggöra de Finska växtnamnen. Jag skall emellertid bemöda mig om att få uppgift på deras betydelse och härledning; ty att blott och bart ange namnet utan någon vidare förklaring, anser

jag för oss Svenskar vara alldeles gagnlöst och utan intresse, emedan det Finska språket är för oss nästan okändt.

Innan jag öfvergår till den egentliga växtförteckningen, må jag först med tacksamhet nämna Contractsprosten och Hedersledamoten m. m. Hr *P. U. F. Sadelin*, Prosten och Hedersledamoten m. m. Hr *F. P. von Knorring* och Provincial-läkaren m. m. Hr Doktor *C. N. A. Tapenius* m. fl., hvilka godhetsfullt lemnat flera vigtiga bidrag; i synnerhet har jag den sistnämnde att tacka för de värderika upplysningar jag erhållit rörande ögruppens fauna. Till följe af den korta tiden och den missgynnande väderleken fick jag ej tillfälle att så genomsöka Korposkärgård, som jag åstundat; likväl har jag af Filosof. och Medic. Candidaten Hr *F. D. Wilenius* emottagit vigtiga underrättelser om vegetationen i *Houtskär*, *Korpo* och *Nagu* eller i hela det genom D betecknade florområdet. Härigenom har jag blifvit i tillfälle att äfven införa denna del af Finska skärgården inom växtförteckningens omfång, hvarigenom öfvergången bildas från Ålands Flora till det egentliga Finlands växtgebit.

Uti *Radloffs* »Beskrifning öfver Åland» uppskattas de phanerogama växterna till ett antal af 530. De få botaniska uppgifter, som i denna äldre beskrifning förekomma, har jag ansett mig böra till en del använda.

Vid de växter, som jag ej sjelf sett, men hvilka dock enligt uppgift skola finnas, der är sagesmannen angifven.

Vid nomenclaturen har femte upplagan af Hartmans Flora blifvit följd.

Förteckning på de Phanerogamer och Ormbunkar, hvilka hittills blifvit observerade på Åland och närgränsande öar.

I. DICOTYLEDONEÆ.

1. *Synanthereæ Rich.*

Bidens tripartita L. Anv: Lp.
» cernua L. Anv: Lpr.

Chrysanthemum Leucanthemum L. A, B, C, D: Cf.
Matricaria Chamomilla L. A, B, C, D: Ap.

Tripleurospermum inodorum Sch. A, B, C, D: AMf.
Anthemis tinctoria L. Cn: Ar.
» arvensis L. A, B, C, D: Af.
Achillea Ptarmica L. Anv, Dm: Apr.
» Millefolium L. A, B, C, D: Af.
Tanacetum vulgare L. A, B, C. D: Ppf.
Artemisia Absinthium L. A, B, C, D: Apf.
» vulgaris L. A, B, C. D: Apf.
» campestris L. Cso: Mr.
Senecio sylvaticus L. B, C: RMp.
» vulgaris L. A, B, C, D: Af.
Gnaphalium uliginosum L. B, C: Lpf.
» sylvaticum L. A, B: Sp.
Antennaria dioica Gærtn. A, B, C, D: Cf.
Filago montana L. A, B. C, D: Cf.
Inula Helenium L. An: Srr.
Aster Tripolium L. A, B, C, D: Mpf.
Erigeron acris L. A, B, C, D: Cp.
Solidago Virgaurea L. A, B, C, D: Pp.
Tussilago Farfara L. A, B, C: Ppr.
Centaurea Scabiosa L. Anv, Bm: Pr.
» Jacea L. A, B, C, D: Pf.
» Cyanus L. A, B, C, D: Af.
Carlina vulgaris L. Bm: Cr.
Carduus crispus L. A. B. C, D: Af.
Cirsium lanceolatum Scop. A, B, C, D: Apf.
» palustre Scop. A. B: Lp.
» arvense Scop. A, B, C, D: Af.
» heterophyllum All. Am: Pr.
Lappa tomentosa Lam. A, B, C, D: Ap.
» minor DC. A, B, C, D: Ap.
β majuscula: Cm: Ap.
Sonchus arvensis L. A, B, C, D: Af.
β littoralis: B, C: Mp.
» oleraceus L. A, B: Ap.
» asper Vill. A, B, C: Ap.
Lactuca muralis Don. Bm, Cn: SRp.
Lapsana communis L. A, B, C, D: Af.
var. pubescens: Cn: Ar.
Tragopogon pratensis L. Bm: Pp.
Scorzonera humilis L. Bv: SPpr.
Crepis tectorum L. A, B, C, D: Pp.
» præmorsa Tausch. Cm: Pr.
Hieracium Pilosella L. A, B, C, D: Cf.
» Auricula L. A, B, C, D: Cf.
» fallax W. Cn: Pr.
» murorum L. A, B, C, D: Pf.
» vulgatum Fr. A, B, C, D: Pf.
» rigidum Hn. A, B, C: Cp.
» umbellatum L. A, B, C, D: Pf.
Obs. forma pericliniis pilosis nigricantibus, foliis denticulatis: Cm: Arr.
Taraxacum officinale Web. A, B, C, D: ACff.
* corniculatum Kit. Cn: Cp.
* palustre Sm. Cn: Mr.
Leontodon autumnalis L. A, B, C, D: Sp.
Hypochæris maculata L. Bm: Pp.

2. *Dipsaceæ Juss.*

Trichera arvensis Schrad. A, B, C, D: Pf.
Succisa pratensis Mönch. A, B: Pp.

3. *Valerianeæ Fr.*

Viburnum Opulus L. A, B, Cm: SPp.
Sambucus nigra L. Bm: Ar.
Valeriana officinalis L. A, B, C, D: Pp.
β angustifolia: A, B, C: MPp.
Valerianella olitoria Mönch. Cm. so: SRr.

4. *Rubiaceæ Juss.*

Asperula odorata L. Cn, Dv: PNr.
Galium boreale L. A, B, C, D: Cf.
» palustre L. A, B, C, D: Lf.
» uliginosum L. A, B, C, D: Lpf.
» verum L. A, B, C, D: Cff.
» Aparine L. A, B, C: Ap.
* infestum Kit. A, B, C, D: Af.

5. *Caprifoliaceæ Juss.*

Lonicera Xylosteum L. A, B, C, D: Sp.
Linnæa borealis L. A, B, C, D: Spf.

6. *Campanulaceæ Juss.*

Campanula glomerata L. Bm: Pr.
» Trachelium L. An, D: Np.
» rapunculoides L. Anv: Nr.
» patula L. Dv: Pp.
» persicifolia L. A, B, C, D: Pf.
» rotundifolia L. A, B, C, D: Cf.

7. *Convolvulaceæ Juss.*

Convolvulus arvensis L. A, B: Ap.
Cuscuta europæa L. Anv: Prr.

8. *Borragineæ Juss.*

Anchusa officinalis L. C, D: Ap.
Lycopsis arvensis L. A, B, D: Ap.
Myosotis palustris L. —
α scorpioides: A, B, C, D: Lf.
β strigulosa: Cnv: Lp.
» cæspitosa Schultz. A, B, C, D: Lp.
» arvensis Hoffm. A, B, C, D: Af.
» hispida Schlecht. Bv: Cp.
» stricta Link. A, B, C, D: Cf.
Lithospermum arvense L. A, B, C, D: Apf.
Echium vulgare L. D: Cr. (Wilenius).
Cynoglossum officinale L. C, D: Ap.

Echinospermum Lappula Lehm. Bm. Rrr.
β squarrosum: Bm: RCr.
Asperugo procumbens L. A, B, C, D: Af.

9. *Labiatæ Juss.*

Mentha aquatica L. Bö: Lr.
» arvensis L. A, B, C, D: LMf.
β glabrata: Cuv: Mp.
Lycopus europæus L. Bv: Lr.
Origanum vulgare L. Bv: CPp.
Thymus Serpyllum L. A, B, D: SRff.
Calamintha Acinos Clairv. B, D: Sp.
Clinopodium vulgare L. B: RPr.
Scutellaria galericulata L. A, B, C. D: LMp.
» hastifolia L. (Sadelin).
Prunella vulgaris L. A, B, C, D: SPf.
β parviflora: B: Pp.
Nepeta Cataria L. Am: Ar.
Glechoma hederacea L. A, B, C, D: CPf.
β grandiflora: Cv: Np.
Leonurus Cardiaca L. Bno: Ar.
Stachys sylvatica L. Aso: Nrr.
» palustris L. A, B, C, D: LMp.
Lamium album L. A, B, C, D: Af.
» purpureum L. A, B, C, D: Af.
» intermedium Fr. Anv, Bv: Apr.
» amplexicaule L. A, B: ACp.
Galeopsis Ladanum L. A, B: Ap.
» Tetrahit L. A, B, C, D: Af.
β pallens: A, B: Ap.
» versicolor Curt. A, B, C, D: Af.
Ajuga pyramidalis L. A, B, D: Sp.

10. *Menyantheæ Mart.*

Menyanthes trifoliata L. A, B, C, D: Lpf.

11. *Oleineæ Link.*

Fraxinus excelsior L. A, B, C, D: ASp.

12. *Contortæ Lin.*

Cynanchum Vincetoxicum Br. A, B, C, D: SRp.

13. *Gentianeæ Juss.*

Gentiana campestris L. A, B, C, D: Cf.
» Amarella L. A, B, C, D: Cp.
» lingulata Ag. Av: Mr.
Erythræa linariifolia Pers. A, B, C, D: Mf.
» pulchella Fr. Anv. Mpr.

14. *Solanaceæ Juss.*

Solanum Dulcamara L. A, B, C, D: LMp.
Solanum nigrum L. Cn, D: Ar.
Hyoscyamus niger L. A, B, C, D: Ap.

15. *Personatæ Lin.*

Verbascum Thapsus L. A, B, C: Cp.
Scrophularia nodosa L. A, B, Cso: NSp.
Linaria vulgaris Mill. (v. Knorring).
Veronica longifolia L. A, B, C: Mp.
* maritima L. Aso: MRr.
» spicata L. A, B, C: CRpr.
» serpyllifolia L. A, B, C, D: CAff.
» officinalis L. A, B, C, D: Cp.
» Chamædrys L. B, C, D: PSp.
» Beccabunga L. Bm: Lr.
» scutellata L. A, B, C, D: LPp.
β villosa: Bv, Cm: LPr.
» arvensis L. A, B, C. D: CAf.
» verna L. A, B, C. D: Cf.
» agrestis L. A, B C, D: Ap.
Odontites rubra Pers. Am, Bn: Ar.
Euphrasia officinalis L. A, B, C, D: PCf.
γ curta: Bm: Cp.
» gracilis Fr. A, B, C: Cp.
Rhinanthus major Ehrh. A, B, C, D: PAf.
» minor Ehrh. A, B, C D: Pf.
Sceptrum Carolinum Rudb. (Radloff).
Pedicularis palustris L. A. B, C. D: Lp.
Melampyrum cristatum L. Cso: Cr.
» nemorosum L. A, B, C: NPpf.
» pratense L. A, B, C, D: Sf.
» sylvaticum L. A, B, C, D: SPp.
Lathræa Squamaria L. (Radloff).

16. *Lentibularieæ Rich.*

Utricularia vulgaris L. A. B: Lp.
» intermedia Hay. Bm: Lr.
» minor L. Bv, Cso: Lp.
Pinguicula vulgaris L. Av. C: PLp.

17. *Primulaceæ Lin.*

Trientalis europæa L. A. B, C, D: Sf.
Lysimachia vulgaris L. A, B, C, D: LMp.
Naumburgia thyrsiflora Reich. A, C: Lp.
Glaux maritima L. A, B, C, D: Mff.
Primula veris L. A. B, C, D: Pf.
» farinosa L. A, B, C, D: Pf.

18. *Plantagineæ Juss.*

Plantago major L. A, B, C, D: Ap.
β scopulorum: Cm: Mp.
» media L. A, B, C, D: PAf.
» lanceolata L. A, B, C, D: CPp.

Plantago maritima L. A, B, C, D: Mp.

19. *Plumbagineæ Juss.*

Armeria elongata Koch. D: Cr.

20. *Frangulaceæ Endl.*

Rhamnus catharticus L. C, D: NSp.
» Frangula L. A, B, C, D: PSpf.

21. *Corneæ DC.*

Cornus suecica L. Av, Bn, Cso: LPp.

22. *Umbelliferæ Juss.*

Myrrhis odorata Scop. Am, Bn: Ar.
Cerefolium sylvestre Bess. A, B, C, D: Aff.
Daucus Carota L. Am: Ar.
Laserpitium latifolium L. A, B, C: Np.
Heracleum sibiricum L. A, B, Cn: Pp.
β angustifolium: Cm: PMr.
Pastinaca sativa L. A, B, D: Ap.
Anethum graveolens L. Anv, m: Ap.
Levisticum officinale Koch. Bso: Ar.
Angelica sylvestris L. A, B, C, D: PMLpf.
» littoralis Fr. A, B, C, D: Mp.
Peucedanum palustre Mönch. Anv. Bv: Lp.
Libanotis montana All. An: Mrr.
Æthusa Cynapium L. A, B, C, D: Ap.
OEnanthe Phellandrium Lam. A, B: Lr.
Cicuta virosa L. A, B: Lp.
Ægopodium Podagraria L. Bm, v: Nr.
Carum Carvi L. A, B, C, D: Apf.
Pimpinella Saxifraga L. A, B, C, D: CAp.
β dissecta: Bn: Ap.
Sium latifolium L. A, B: Lp.
Sanicula europæa L. Cn, so: Nr.

23. *Adoxeæ E. Mey.*

Adoxa Moschatellina L. B, Cm: Np.

24. *Acerineæ DC.*

Acer plantanoides L. A, B, C, D: SAp.

25. *Nymphæaceæ DC.*

Nymphæa alba L. B, D: Lp.
Nuphar luteum Sm. A, B, D: Lpf.

26. *Ranunculaceæ Juss.*

Ranunculus Lingua L. Bm: Lr.
» Flammula L. A, B, C, D: Lp.
β intermedius: C: Lr.
γ reptans: B, C: Lpf.
» bulbosus L. A, B, C: Cp.
» polyanthemos L. A, B, C, D: PCpf.
Ranunculus repens L. A, B, C, D: Aff.
» sceleratus L. A, B, C: Lp.
β minimus: Cm: Pr.
» acris L. A, B, C, D: PAff.
» cassubicus L. C: Nrr.
» auricomus L. A, B, C: Pp.
Batrachium marinum Fr. B, C: Mp.
» circinatum Fr. C: Mr.
» aquatile Wimm. A, B, C, D: LMpf.
* crassicaule Fr. C: Mp.
* pantothrix DC. A, B, C: LMp.
Ficaria ranunculoides Mönch. B, D: Np.
*Myosurus minimus L. A, B, C: ACpf.
Thalictrum flavum L. A, B, C, D: PNp.
» simplex L. Bv: Nr.
Anemone nemorosa L. A, B, C, D: Nff.
» ranunculoides L. B, C, D: Nr.
» Hepatica L. A, B, C, D: SNf.
Pulsatilla vulgaris Mill. A, B, C: Cp.
Caltha palustris L. A, B, C, D: LPf.
Aquilegia vulgaris L. A, B: Ar.
Delphinium Consolida L. A, B: Ap.
Actæa spicata L. Cso: Nr.

27. *Berberideæ Juss.*

Berberis vulgaris L. B, D: Sp.

28. *Papaveraceæ Juss.*

Papaver dubium L. B, D: Ar.
Chelidonium majus L. A, B: APp.

29. *Fumariaceæ DC.*

Corydalis laxa Fr. Bv: Nr. (Tapenius).
» fabacea Pers. A, B: Np.
Fumaria officinalis L. A, B, D: Ap.

30. *Cruciferæ Juss.*

Brassica campestris L. (Radloff).
Sinapis arvensis L. A, B, C, D: Af.
Sisymbrium Sophia L. A, B, C, D: Af.
» officinale Scop. A, B, C, D: Apf.
Hesperis matronalis L. A, Bv. Dm: Ap.
Erysimum cheiranthoides L. A, B, C, D: Ap.
γ procumbens: A, Bn: Ap.
» hieraciifolium L. Cn, so: Cp.
Alliaria officinalis Andrz. Cm, Bs: Nr.
Dentaria bulbifera L. Cm, Bv: Nr.
Cardamine pratensis L. A, B, C, D: Lp.
Arabis hirsuta Scop. A, B, Cm: CPp.

Arabis Thaliana L. A, B, C, D: Cp.
Turritis glabra L. A, B, Cnv: Cp.
Barbarea vulgaris Br. A, B, C: Pp.
» stricta Fr. A, B, Cm: LPp.
Nasturtium sylvestre Br. A, B. C: Lpr.
» palustre DC. A, B, C, D: Lp.
Raphanus Raphanistrum L. Aso: Ar.
Bunias orientalis L. A, B, C, D: Af.
Isatis tinctoria L. Bö, Cm: Mrr.
Lepidium campestre Br. Bn, m: Cp.
» ruderale L. A, B, C, D: ACf.
Capsella Bursa pastoris Mönch. A, B, C, D: Aff.
Thlaspi arvense L. A, B, C. D: Af.
Cochlearia danica L. Av, Cso: Mrr.
Draba verna L. A, B, C. D: Cff.
» incana L. β stricta: Cso: Rrr.*

31. *Polygaleæ Juss.*

Polygala vulgaris L. A, B, C, D: PCf.
» comosa Schk. Bm: Pr.
» amara L. (Sadelin).

32. *Tiliaceæ Juss.*

Tilia parvifolia Ehrh. A, B, D: ANp.

33. *Malvaceæ Juss.*

Malva borealis Wallm. Bm, D: Ap.
» rotundifolia L. D: Ap.

34. *Gruinales Lin.*

Geranium sanguineum L. A, B, C, D: PRff.
» sylvaticum L. A, B, C, D: APf.
» Robertianum L. A, B, C, D: RCp.
» pusillum L. A, B, C: ARf.
Erodium cicutarium L'Her. A, B, C, D: Ap.
Oxalis Acetosella L. A, B, C, D: SNf.
Linum catharticum L. A, B, Cm: Cp.

35. *Hypericineæ DC.*

Hypericum quadrangulum L. A, B, C, D: Pp.
» perforatum L. A, B, C, D: Pp.

36. *Cistineæ DC.*

Helianthemum vulgare Gærtn. A, B, D: Cp.

37. *Violarieæ DC.*

Viola hirta L. A, B, C. D: Np.
» epipsila Ledeb. Cm: Lrr.
» palustris L. A, B, C: Lp.
» mirabilis L. Anv: Nr.
» arenaria DC. A, B, C: Cp.
» sylvatica Fr. A, B, C, D: SNpf.
» canina L. A, B, C, D: CSf.
» tricolor L. A, B, C, D: ARf.
β arvensis: A, B, C, D: Af.

38. *Droseraceæ DC.*

Parnassia palustris L. A, B, C, D: LPp.
Drosera rotundifolia L. B, C: Lp.
» longifolia L. Cso: Lr.

39. *Silenaceæ Braun.*

Silene inflata Sm. A, B, C: Pp.
» maritima With. Cn, so: Mr.
» nutans L. Av, Cm: Cp.
Melandrium sylvestre Röhl. A, B, C, D: Np.
» pratense Röhl. B, C: Pp.
Viscaria vulgaris Röhl. A, B, C, D: Cpf.
Lychnis Flos cuculi L. A, B, C, D: LPf.
Agrostemma Githago L. A, B, C, D: Ap.
Dianthus deltoides L. A, B, C, D: Cpf.

40. *Alsinaceæ Bartl.*

Stellaria media L. A, B, C, D: Aff.
» palustris Retz. A, B, C, D: PLp.
β glauca: A, B, C, D: Lpf.
» graminea L. A, B, C, D: Pf.
» uliginosa Murr. Cm: Lr.
Cerastium vulgatum L. A, B, C, D: Aff.
» semidecandrum L. BC. Cf.
Arenaria trinervia L. A, B, C: CApf.
» serpyllifolia L. A, B, C, D: Cf.
Sagina nodosa Fenzl, A, B, D: Cp.
» procumbens L. A, B, C, D: Af.
Spergula arvensis L. A, B, C, D: Af.
» pentandra L. C: SRp.
Spergularia rubra Pers. A, B, C, D: Cpf.
» media Pers. β salina: Aso: Mrr.

41. *Elatineæ Juss.*

Elatine Hydropiper L. Av, Bm, C: Mr.

42. *Ribesiaceæ Reich.*

Ribes Grossularia L. A, B, C. D: CAp.
β Uva crispa: A, B, C, D: CPpf.
» nigrum L. A, B, C, D: NMLpf.
» rubrum L. A, B, Cm: Np.
β pubescens: Cm: Nr.
» alpinum L. A, B, C, D: SNpf.

43. *Saxifrageæ Juss.*

Saxifraga granulata L. A, B, C, D: Cf.
» tridactylites L. Av: Rr.
Obs. forma simplicissima foliis indivisis: Av: RMr.

44. *Crassulaceæ Juss.*

Sedum Telephium L. A, B, C, D: CRp.
» sexangulare L. Cm: Rp.
» acre L. A, B, C, D: CRff.
» album L. A, B, C, D: Rff.
» annuum L. B, Cn: Cp.
Bulliarda aquatica DC. Av: Lr.

45. *Lythrarieæ Juss.*

Lythrum Salicaria L. A, B, C, D: Lpf.
Peplis Portula L. Bv: Lr.

46. *Onagrarieæ Juss.*

Epilobium angustifolium L. A, B, C, D: Pf.
» montanum L. A, B, C, D: Cpf.
» palustre L. A, B, C, D: LPf.
Circæa alpina L. Cso: Lr.

47. *Halorhageæ Br.*

Myriophyllum verticillatum L. Bn: Lpr.
» spicatum L. B, D: Lp.
Hippuris vulgaris L. A, B, C, D: Lpf.

48. *Pomaceæ Lin.*

Pyrus communis L. Aso: Nr.
» Malus L. A, B, C, D: SNp.
Sorbus scandica Fr. Anv: Prr.
» hybrida L. A, B, C, D: PAf.
» hybrido-Aucuparia Bd. Anv, so: Nrr.
» Aucuparia L. A, B, C, D: PAf.
Obs. forma levissima = * alandica: Bm: Rrr.
Cratægus Oxyacantha L. A, B, C: PCp.
β laciniata: Cm: Pp.
Cotoneaster vulgaris Lindl. Anv, B: Pp.

49. *Senticosæ Lin.*

Rosa canina L. α nitida: A, B, C, D: PCf.
β opaca A, B, C, D: Pf.
* dumetorum Thuill. A, B, Cm: Ppf.
» mollissima Fr. A, Bm: Pp.
» tomentosa Sm. Anv, so: Npr.
» cinnamomea L. B, C: CPp.
Agrimonia Eupatoria L. A, B: Np.
Alchemilla vulgaris L. A, B, C, D: PAff.
Rubus idæus L. A, B, C, D: Cff.
» cæsius L. Anv, Bv: Mpr.
» saxatilis L. A, B, C, D: NSpf.
» arcticus L. D: Cr (Wilenius).
» Chamæmorus L. A, B, C, D: SLpf.
Fragaria vesca L. A, B, C, D: Cf.
» collina Ehrh. Bv: Cr.
Comarum palustre L. A, B, C, D: Lpf.
Potentilla Anserina L. A, B, C, D: ACff.
» reptans L. A, B, C, D: Pf.
» argentea L. A, B, C, D: Cpf.
» verna L. A, B, C, D: Cp.
» maculata Pourr. A, B, C, D: Cf.
» Tormentilla Scop. A, B, C, D: Sf.
Geum urbanum L. A, B, C, D: NSpf.
» rivale L. A, B, C, D: Pf.
Spiræa salicifolia L. A, B: Ap.
» Ulmaria L. A, B, C, D: Pff.
» Filipendula L. A, B, C, D: CPpf.

50. *Drupaceæ Lin.*

Prunus spinosa L. A, B, C, D: Cpf.
» Cerasus L. Aso: Nr.
» Padus L. A, B, C, D; PSpf.

51. *Papilionaceæ Lin.*

Lathyrus sylvestris L. Bm: Pr.
» palustris L. A, B: PLpr.
» pratensis L. A, B, C, D: Ppf.
Orobus vernus L. A, B, C, D: Nf.
» niger L. Bm: Pr.
Vicia sylvatica L. A, B, Cn: SNp.
» villosa Roth. A, B, C, D: Apf.
» Cracca L. A, B, C, D: APf.
» sepium L. A, B C, D: PCpf.
» sativa L. A, B, C, D: Af.
Ervum hirsutum L. A, B, C, D: CApf.
» tetraspermum L. A, B, C, D: Cp.
β tenue: Cm: Pr.
Lotus corniculatus L. A, B, C, D: CPf.
Medicago falcata L. Aso: Crr.
» lupulina L. A, Bm: PCp.
Trifolium repens L. A, B, C, D: Pf.
» hybridum L. A, B, C, D: Pf.
» spadiceum L. Bm, n: Pr.
» agrarium L. Bv: Prr (Tapenius).
» fragiferum L. Anv, s, Bm, Cm, nv: Mpr.
» montanum L. A, B: Cp.
» arvense L. A, Bm, Cs, so: CPpr.
» medium L. A, B, C, D: Npf.
» pratense L. A, B, C, D: Pff.
Anthyllis Vulneraria L. Bm, v: Pp.

52. *Ericineæ Juss.*

Myrtillus nigra Gil. A, B, C, D: Sff.
» uliginosa Gil. A, B, D: Spf.
Oxycoccus palustris Pers. A, B, C, D: Lf.

Vaccinium Vitis idæa L. A, B, C, D: Sff.
Arctostaphylos officinalis W. & Gr. A, B, C, D: Spf.
Andromeda polifolia L. Am: Lpr.
Calluna vulgaris Salisb. A, B, C, D: Cff.
Ledum palustre L. A, B, C, D: SLf.
Pyrola rotundifolia L. A, B, C, D: Spf.
» chlorantha Sw. B, C, D: Sp.
» minor L. A, B, C, D: Sp.
» secunda L. A, B, C, D: Sf.
» uniflora L. A, B, C, D: Sf.
» umbellata L. D: Sr.
Monotropa Hypopithys L. Bv: Sr.

53. *Empetreæ Nutt.*

Empetrum nigrum L. A, B, C, D: Sff.

54. *Euphorbiaceæ Juss.*

Euphorbia Peplus L. A, B: Ap.
» Helioscopia L. A, B, D: Ap.

55. *Portulacaceæ Juss.*

Montia fontana L. Bv: Lr.

56. *Paronychieæ S:t Hil.*

Herniaria glabra L. A, B, C, D: Cpf.
Scleranthus perennis L. A, B, C, D: Cpf.
» annuus L. A, B, C, D: Cf.

57. *Polygoneæ Juss.*

Polygonum viviparum L. A, B, C, D: Pp.
» amphibium L. *α* aquaticum: A, B, C, D: Lpf.
β terrestre: A, B: Pp.
» lapathifolium L. A, B, D: Af.
» Persicaria L. A, B, C, D: Af.
» Hydropiper L. A, B, C, D: Lff.
» aviculare L. A, B, C, D: Aff.
» Convolvulus L. A, B, C, D: Af.
» dumetorum L. A, B, D: Sp.
Rumex obtusifolius L. A, B: ALp.
» Hydrolapathum Huds. Bm: Lp.
» crispus L. A, B, C, D: ALpf.
» domesticus Hn. A, B, C, D: Af.
» Hippolapathum Fr. Bnv, v, D: Lp.
» Acetosa L. A, B, C, D: Pf.
» Acetosella L. A, B, C, D: CRpf.

58. *Thymeleæ Juss.*

Daphne Mezereum L. Cm: Sr.

59. *Elæagneæ Br.*

Hippophaë rhamnoides L. Av, s: Mpr.

60. *Ulmaceæ Ag.*

Ulmus campestris L. A, B, C, D: Sp.

61. *Urticaceæ Juss.*

Urtica urens L. A, B, C, D: Af.
» dioica L. A, B, C, D: Aff.
β holosericea: Bm: Ap.

62. *Chenopodiaceæ Juss.*

Atriplex latifolia Wg. Anv, Cn, so: Mpf.
β salina: Cm: Mp.
» patula L. A, B, C, D: Apf.
» littoralis L. B, Cm: Mp.
β maritima: Anv: Mr.
Blitum rubrum Reich. A, B: Ap.
» glaucum Koch. A, B, C, D: Af.
» Bonus Henricus Mey. A, B, C, D: Ap.
Chenopodium hybridum L. A, B: Ap.
» urbicum L. An, Bnv: Ap.
» album L. A, B, C, D: Af.
» polyspermum L. A, B: Ap.
Salicornia herbacea L. As, so: Mr.

63. *Cupuliferæ Reich.*

Quercus Robur L. A, B, C, D: Sp.
Corylus Avellana L. A, B, C, D: Sf.

64. *Salicineæ Rich.*

Populus tremula L. A, B, C, D: Spf.
Salix pentandra L. A, B, C, D: Sf.
» fragilis L. A, B, C, D: Lpr.
» depressa L. A, B: SLr.
» rosmarinifolia L. Bno: Lrr (Magister Ingelius).
» repens L. A, B, C, D: Lff.
» nigricans Sm. A, B, C, D: Sp.
» aurita L. A, B, C, D: Spf.
» caprea L. A, B, C, D: SPf.
β humilis: Cm: Sp.
» cinerea L. A, B, C, D: LPf.

65. *Betulineæ Reich.*

Betula alba L. A, B, C, D: SPff.
» odorata Bechst. A, B, C, D: LPf.
» nana L. An, Bm: Lpr.
Alnus glutinosa W. A, B, C, D: SLff.
» incana W. A: Lr (v. Knorring).

66. *Myriceæ Reich.*

Myrica Gale L. A, B, D: Lpf.

67. *Coniferæ Juss.*

Pinus sylvestris L. o. Cso: Sff.
» Larix L. Cno: Ar.

Pinus Abies L. o Cso: Sff.
Juniperus communis L. A, B, C, D: CSff.
Taxus baccata L. As, Cnv: Sr.

68. *Equisetaceæ DC.*

Equisetum arvense L. A, B, C, D: Af.
» pratense Ehrh. Cm: Pp.
» sylvaticum L. A,B,C, D: Sf.
β capillare: Bs, Cn: Sp.
» palustre L. A, B, C, D: Pf.
» fluviatile L. A, B, C, D: Lff.
* limosum L. B, C: Lf.

69. *Callitrichineæ Link.*

Callitriche verna L. A, B, C, D: Lf.
» autumnalis L. A, B, D: Lp.

70. *Ceratophylleæ DC.*

Ceratophyllum demersum L. A, Bv: Lp.

71. *Characeæ Reich.*

Chara tomentosa L. An: Mpf.
» aspera W. An, Cm: Mpf.
» vulgaris L. A, B, C, D: Mpf.
» fragilis Desv. Cm: Mp.
» flexilis L. A, B, C: MLp.

II. MONOCOTYLEDONEÆ.

72. *Orchideæ Juss.*

Orchis sambucina L. Cm: Nrr.
» angustifolia Wimm. Bv, Cm: Nr.
» maculata L. A, B, C, D: Pp.
Gymnadenia conopsea Br. A, B, C, D: Ppr.
Platanthera bifolia Rich. A, B, C, D: PNp.
Goodyera repens Br. Aso: LPr.
Cephalanthera ensifolia Rich. Cso: Nrr.
Epipactis latifolia Sw. Aso: Nrr.
Listera ovata Br. A, B, C: Npr.
» cordata Br. B, C: SLpr.
Neottia Nidus avis Rich. (Radloff).
Malaxis paludosa Sw. A: Lr. (Sadelin).
Corallorhiza innata Br. A, B, C, D: Spr.
Cypripedium Calceolus L. (Radloff).

73. *Irideæ Juss.*

Iris Pseudacorus L. A, B, C, D: Lp.

74. *Narcissineæ Juss.*

Narcissus poëticus L. Av, m, Bv, Dm: Ar.

75. *Hydrocharideæ Juss.*

Hydrocharis Morsus ranæ L. A, B, D: Lp.

76. *Najadeæ Link.*

Najas marina L. (Radloff).

77. *Liliaceæ Juss.*

Allium Scorodoprasum L. An, Bv: NPr.
Obs. forma foliis marcescentibus, in locis arenariis inter segetes lecta, ad *Allium arenarium* accedens: Am: Ar.
» arenarium L. A: CAr. (Sadelin).
Allium ursinum L. Aso: Nrr.
» oleraceum L. A, B, C, D: Pp.
» Schœnoprasum L. A, B, C, D: RMpf.
Gagea lutea Ker. A, B, C, D: ANpf.
» minima Schult. A, B, C, D: Apf.
Convallaria majalis L. A, B, C, D. SNf.
» Polygonatum L. A, B, C, D: Np.
» multiflora L. Anv, Bv, Cso: Nr.
Majanthemum bifolium DC. A, B, C, D: Spf.
Paris quadrifolia L. A, B, C, D: Npf.

78. *Alismaceæ Juss.*

Alisma Plantago L. A, B, C, D: Lp.
Sagittaria sagittifolia L. Aso: Lr.
Triglochin maritimum L. A, B, C, D: Mpf.
» palustre L. A, B, C, D: MLpf.

79. *Juncaceæ DC.*

Juncus conglomeratus L. A, B, C, D: Lpf.
» effusus L. A, B, C, D: Lf.
» filiformis L. A, B, C, D: Lp.
» sylvaticus L. A, C: LMp.
» articulatus L. A, B, C, D: LMff.
β aquaticus: Bv: Lpf.
» compressus Jacq. A, B, C: LMp.
* Gerardi Lois. C: Mpr.
» bufonius L. A, B, C: Lf.
β fasciculatus: Bm: Lp.
Luzula pilosa W. A, B, C, D: Sf.
» campestris DC. A, B, C, D: Spf.
δ pallescens: C: Fp.

80. *Aroideæ Juss.*

Calla palustris L. A, Bm, v, D: Lp.
Acorus Calamus L. D: (Wilenius).
Lemna polyrrhiza L. A, B: Lp.
» minor L. A. B, C, D: Lff.
» trisulca L. Bv: Lr.

81. *Potamogetoneæ Fr.*

Potamogeton natans L. A, B: Lpf.
» rufescens Schrad. Bm: Lpr.
» gramineus L. A, B: Lp.
» nitens Web. Bm: Lp.
» prælongus Wulf. Bv: Lpr.
» lucens L. A, B, C: LMp.
» perfoliatus L. A, B, C, D: Mpf.
var. rotundifolius: C: Mpr.
» crispus L. Cm: Mpr.
» zosterifolius Schum. B, C: Mp.
» compressus L. A, B, C: LMpr.
» pusillus L. A, B, C: LMpr.
» pectinatus L. A, B, C, D: Mpf.
β setaceus: Cm: Mp.
» marinus L. B, C: Mp.
Zannichellia polycarpa Nolte. Anv, C: Mpf.
» pedicellata Fr. Cm: Mp.
Zostera marina L. A, C: Mp.

82. *Typhaceæ Juss.*

Typha angustifolia L. A, Bv, D: Lp.
Sparganium ramosum Huds. Bm: Lpr.
» simplex L. A, B, C, D: Lpf.
» natans L. A, B, D: Lp.

83. *Cyperaceæ Juss.*

Rhynchospora alba Vahl. Am: Lpr.
Scirpus compressus Pers. A, Bv, Cso: LMp.
» sylvaticus L. Bm: PLpr.
» maritimus L. Anv, C: Mp.
» lacustris L. A, B, C, D: LMpf.
β glaucus: A, B, C, D: Mpf.
Heleocharis palustris Br. A, B, C, D: MLff.
* uniglumis Link. Cm: Mp.
» acicularis Br. A, B, C, D: MLff.
Trichophorum alpinum Pers. Am, Cso: Lpr.
Eriophorum angustifolium Roth. A, B, C, D: LPff.
» latifolium Hop Bm, v: Lr.
Eriophorum gracile Koch. Bm: Lr.
» vaginatum L. As, Cso: Lp.
Carex vesicaria L. A, B, C, D: Lpf.
» ampullacea Good. A, B, Cso: LMp.
» filiformis L. Av, Cso: LMpr.
» hirta L. A, Bm, v: CLp.
» Pseudocyperus L. Bv: Lr.
» capillaris L. Am, Cn: Pr.
» pallescens L. A, B C, D: Pff.
β undulata: C: Pp.
» limosa L. A, Cso: Lpr.
» irrigua Sm. Bv: Lpr.
» flava L. A, B, C, D: LPff.
β pygmæa: A, B, C, D: Pff.
» Oederi Ehrh. A, B, C, D: MLf.
» panicea L. A, B, C, D: LPff.
» præcox Jacq. A, B, C, D: Cf.
» ericetorum Poll. A, B, C, D: Cff.
» pilulifera L. B, Cm: Cp.
» digitata L. As, B, Cs: Sp.
» ornithopoda Willd. Aso: LPr.
» acuta L. A, B, C, D: LMff.
» vulgaris Fr. A, B, C, D: Lf.
» cæspitosa L. A, B, D: LPf.
» elongata L. A, B, Cs: LPf.
» stellulata Schreb. A, B, C, D: Lff.
» canescens L. A, B, C, D: MLf.
» leporina L. A, B, C, D: LPpf.
» disticha Good. Cso: Lpr.
» chordorrhiza Ehrh. Cso: Lr.
» vulpina L. A, B, C, D: Lp.
» muricata L. A, B, C, D: CPpf.
» paradoxa W. Cso: Lr.
» pauciflora Lightf. Bv: Lrr.
» pulicaris L. (Sadelin).
» dioica L. A, B, D: LPp.

84. *Gramineæ Juss.*

Triticum repens L. A, B, C, D: Aff.
Obs. forma littoralis spiculis confertis æruginosis: Cso: Mrr.
» caninum L. A, Bn, C: Np.
Elymus arenarius L. A, B, C, D: Mp.
Lolium perenne L. A, B, C, D: ACp.
Brachypodium pinnatum PB. Cso: Nrr.
Cynosurus cristatus L. Bm. Cn: PApr.
Dactylis glomerata L. A, B, C, D: Af.
Festuca arundinacea Schreb. A, B, C: Mp.
» elatior L. A, B, C, D: Ppf.
β subloliacea: Cm: Pr.
» rubra L. A, B, C, D: Pf.
» duriuscula Fr. Cm: Mr.
» ovina L. A, B, C, D: CPff.
Bromus secalinus L. Bm, D: Ap.
» arvensis L. Cm: Apr. (Radloff).
» mollis L. A, B, C, D: CApf.
β glabratus: C: Cp.

Briza media L. A, B, C, D: Ppf.
Poa pratensis L. A, B, C, D: Pff.
» compressa L. B, Cm: Cp.
» trivialis L. Anv. B: Pp.
» serotina Ehrh. A, B, C, D: PLp.
» nemoralis L. A, B, C, D: NPf.
» annua L. A, B, C, D: APff.
Glyceria fluitans Br. A, B, C, D: Lpf.
Molinia cœrulea Mönch. Anv. Bm: PLpf.
Triodia decumbens PB. A, B, Cm, D: CSp.
Avena elatior L. Cn, m: MPr.
» pubescens L. A, B, C, D: Pf.
» pratensis L. A, B, Cm: Ppf.
Aira cæspitosa L. A, B, C, D: Pff.
» flexuosa L. A, B, C, D: CPff.
Holcus lanatus L. Bm. Cn: Ppr.
Melica nutans L. A, B, C, D: Cpf.
Phragmites communis Fr. A, B, C, D: MLff.
Calamagrostis arundinacea Roth. A, B, C: Mp.
» epigejos Roth. Cm: Cpr.
» stricta Hn. A, B, C, D: PMp.
Calamagrostis lanceolata Roth. A, B, C: LMp.
Apera Spica venti PB. A, B, C, D: APf.
β purpurea: C: Pp.
Agrostis stolonifera L. An, Bm, Cm: LMp.
» vulgaris With. As, B, C: Pp.
» canina L. A, B, C, D: PSpf.
Milium effusum L. A, B, C, D: Npf.
Sesleria cœrulea Ard. A, B, Cm: Pp.
Alopecurus pratensis L. A, B, C, D: Pf.
* nigricans Horn. C: PMp.
» geniculatus L. A, B, C, D: Lff.
β fulvus Sm. A, C: Lpf.
Phleum pratense L. A, B, C, D: APff.
β nodosum: Bm: Pp.
» Böhmeri Wib. Bm: Cpr.
Baldingera arundinacea Dum. A, B, C, D: Mf.
Hierochloa borealis RS. An, so, Bm, Cs: NLpr.
Anthoxanthum odoratum L. A, B, C, D: Pff.
Nardus stricta L. A, B, C, D: PCpf.

III. HETERONEMEÆ.

85. *Polypodiaceæ R.Br.*

Polypodium vulgare L. A, B, C, D: RSf.
» Phegopteris L. A, B, C, D: Sp.
» Dryopteris L. A, B, C, D: CSp.
Polystichum Thelypteris Roth. Bv: Lpr.
» Filix mas Roth. A, B, C, D: Sf.
» cristatum Roth. An, m: SLpr.
» spinulosum DC. A, B, C, D: Sf.
β dilatatum: B, C: Sp.
Cystopteris fragilis Bernh. A, B, C, D: CRf.
Woodsia ilvensis Br. A, B, C, D: Rpf.
Asplenium Filix femina Bernh. A, B, C, D: Sf.
Asplenium Trichomanes L. B, Cm: Rp.
» septentrionale Hoffm. A, B, C: Rp.
Pteris aquilina L. A, B, C, D: CSff.
Struthiopteris germanica Willd. Anv, so: Lr.

86. *Ophioglosseæ R.Br.*

Botrychium Lunaria L. B, Cn, so: Sp.
Ophioglossum vulgatum L. Av, Bv, C: MPp.

87. *Lycopodiaceæ Sw.*

Lycopodium Selago L. Bn, Cso: Rr.
» annotinum L. A, B, C, D: Spf.
» clavatum L. A, B, C, D: Lf.
» complanatum L. Cm: Sr.
Selaginella spinulosa Al. Br. Am: Pr.

Följande växter, upptagne af Radloff, men som jag ej känner säkert hvarest eller ens huruvida de växa på Åland, torde dock böra omnämnas: *Scabiosa Columbaria L.*

Erythræa Centaurium Pers. Orobanche major L. och *Salsola Kali L.*

Ofvanstående växt-förteckning upptager sålunda 652 arter, hvaraf 468 tillhöra Dicotyledoneæ, 163 Monocotyledoneæ och 21 Heteronemeæ. De artrikaste af dessa 87 växtfamiljer äro följande:

Synanthereæ	med	54	arter.	Senticosæ	med	25	arter.
Gramineæ	»	51	»	Papilionaceæ	»	25	»
Cyperaceæ	»	44	»	Ranunculaceæ	»	24	»
Cruciferæ	»	27	»	Labiatæ	»	23	»
Personatæ	»	25	»	Umbelliferæ	»	20	»

New York Botanical Garden Library
QK 289 .B43 gen
Bergstrand, Carl Er/Naturalhistoriska an
3 5185 00007 7592